

Література:

1. Горбулін В. П. Державне управління науково-технічними та економічними процесами реалізації Україною стратегічного курсу на європейську і євроатлантичну інтеграцію / В. П. Горбулін – К. : ДП „НВЦ» Євроатлантикінформ”, 2010. – 272 с.
2. Гриньова В. М. Підтримка розвитку інноваційної діяльності // Інвестування [Текст] : підручник / Гриньова В. М. [та ін.]. – К. : Знання, 2008. – 452 с.
3. Жаліло Я. А. Проблеми та пріоритети формування інноваційної моделі розвитку економіки України / Жаліло Я. А., Архієреєв С. І., Базилюк Я. Б. та ін. – К.:, 2006. – С. 45-46.
4. Маслак О. Основні проблеми інноваційної діяльності промислових підприємств регіону // Регіональна економіка. – 2008. – №2. – С. 261-269.
5. Пічкур О. «Особливості інноваційної діяльності на сучасному етапі» // Інтелектуальна власність. – 2005. – № 1. – 126 с.

МЕТОДЫ ПОВЫШЕНИЯ УРОВНЯ ЭКОНОМИЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА ПРЕДПРИЯТИЯ ПРИ ДОСТИЖЕНИИ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ НА ОСНОВЕ СИСТЕМНО-СИНЕРГЕТИЧЕСКОГО ПОДХОДА

Демянчук М.А.

кандидат экономических наук, доцент кафедры
экономики и моделирования рыночных отношений

Атаманенко В.О.

студентка 3 курса направления подготовки «Финансы и кредит»

Осипова М.С.

студентка 3 курса направления подготовки «Финансы и кредит»

*Одесский национальный университет имени И.И. Мечникова
г. Одесса, Украина*

Современное состояние предпринимательства Украины характеризуется низким уровнем конкурентоспособности продукции, финансовой зависимости, убыточностью деятельности субъектов хозяйствования, снижением объемов экспортных операций и зависимости от конъюнктуры, сокращением объемов производства, происходящих на фоне сложных условий общественно-политической и финансово-экономического кризиса. Негативные последствия повлияли на все уровни и секторы социально-экономической системы государства. Дестабилизация социально-экономических процессов в государстве напрямую отразилось на векторе развития предприятий, поэтому мониторинг современных тенденций ее приоритетных показателей является важной задачей для менеджмента на всех уровнях иерархии, основной целью которого является выявление и предупреждение ухудшения сложившейся ситуации.

Исследование вопросов в сфере управления развитием предприятий нашли свое отражение в научных трудах ведущих зарубежных и украинских

ученых. Так, среди зарубежных исследователей, внесших весомый вклад в теоретико-методологические и практические основы управления предприятием, стоит выделить И. Адизеса, М. Альберта, Р.Акоффа, И. Ансофа, Ч. Барнарда, Р. Блейка, М. Вебера, Г. Ганта, Ф. Герцберга, П. Друкера, Д. МакГрегора, Э. Мэйо, М. Мескон, Г. Мюнстерберга, Т. Парсонса, Р. Паскаля, Т. Питерса, М. Портера, Дж. Томпсона, Р. Уотермена, А. Файоля, Г. Эмерсона и других. Украинская школа управления развитием предприятия представлена такими выдающимися учеными, как А. Амоша, но на сегодняшний день проблема качественного управления, за счет которой предприятие смогло бы достичь устойчивого экономического развития, изучена недостаточно.

Целью работы является исследование методов повышения уровня экономического потенциала предприятия при достижении устойчивого развития на основе системно-синергетического подхода.

На данный момент, многие экономисты приходят к выводу о том, что современный инструментарий, позволяющий управлять процессом рационального хозяйствования, представляет собой синергетическую теорию управления. Проблемы повышения эффективности деятельности предприятия не могут быть решены в рамках классического менеджмента, ориентирующегося на «адаптацию к внешней среде» и догоняющий тип развития. Синергетический менеджмент, представляющий собой науку о самоорганизации управления и управлении самоорганизацией, ориентирует на ускоренное развитие, прорыв с помощью формирования в системах синергетических эффектов при создании новых товаров, новых рынков, новой экономической среды [1-6], что представляет собой ускоренно-опережающее развитие предприятия.

Синергетический характер функционирования предприятия как сложной системы проявляется прежде всего в том, что оно объединяет в целостную систему как минимум три сферы человеческой деятельности – экономическую, социальную и экологическую, создавая не существующий ранее системный эффект устойчивого развития. Вместо модели неустойчивого развития, основанной на доминировании экономической эффективности, модель устойчивого развития предприятия ориентируется в своем системном единстве и синергетических по своей природе принципах на реализацию, как минимум, трех совместимых целей: обеспечение экономической эффективности, социальной справедливости, экологической безопасности, что в совокупности должно привести к синергетическому эффекту.

Под экономической синергетикой понимается научное направление, исследующее изменение в экономических системах с использованием идей, принципов, положений и моделей синергетики. Экономическая синергетика как методология развития может быть применена к процессам не только на макроэкономическом уровне, но и на уровне корпораций, предприятий малого и среднего бизнеса. Экономическая синергетика исходит из того, что эффективность развития предприятия определяется системной суммой эффективностей вертикальных и горизонтальных связей в корпорации. Синергетические эффекты на предприятии могут формироваться как оптимальное соотношение вертикальных и горизонтальных связей и взаимодействий, при чем инструментом их объединения должны выступать миссия, система согласованных целей, задач, методов, инструментов и рычагов управления [6].

При исследовании проблем обеспечения устойчивости предприятию необходимо рассматривать с позиций системно-самоорганизационного подхода, представляющего собой современный междисциплинарный инструментарий исследования сложных динамических систем. С указанных позиций предприятие представляет собой сложную открытую систему, обладающую свойством внутренней целостности и постоянного обмена с внешней средой. Это означает, что изменение одной переменной такой системы вызывает адекватные изменения в других переменных. С учетом этого, свойство устойчивости в большей степени связано со способностью системы к адаптивным изменениям, нежели чем со способностью к восстановлению прежних параметров функционирования.

Ранее в исследованиях выделялось [5], что устойчивое экономическое развитие предприятия необходимо рассматривать как совокупность экономического, социального, экологического, интеллектуального и технико-технологического потенциалов. Рассмотрим более подробно составляющие экономического потенциала предприятия с позиции его устойчивого развития.

Наиболее рейтинговыми из стратегических экономических направлений предприятий по обеспечению устойчивости своей деятельности определены [5] такие составляющие как производственная, стратегическая, финансовая, маркетинговая и информационная:

1. Производственная составляющая. Основой для успешной реализации данной составляющей служит критерий необходимости интенсификации экономических процессов: для ликвидации тормозящих факторов развития предприятий следует осуществить ряд шагов по содействию повышению уровня инновационной активности в целях обеспечения роста уровня конкурентоспособности продукции на основе освоения научно-технических достижений и обновления производства, что является синергетическим эффектом от реализации технико-технологического потенциала предприятия. Общим направлением реализации инновационной составляющей является содействие развитию технико-технологического потенциала предприятия, формирование современных технологических систем с целью их дальнейшего использования.

Замена морально устаревших технологий новыми обеспечит повышение эффективности функционирования производственных и непроизводственных структур; ориентация на всестороннюю поддержку базисных и новейших технологий; сочетание государственного регулирования инновационной деятельности с эффективным функционированием конкурентного рыночного инновационного механизма; развитие межрегионального и международного трансфертов технологий, международной инвестиционного сотрудничества; защита интересов национального инновационного предпринимательства.

2. Финансовая составляющая предполагает, что залогом выживаемости и основой стабильности положения предприятия служат инвестиции. Роль инвестиций в развитии предприятия заключается в целенаправленном изменении внутренней среды с учетом будущего изменения внешней среды с одновременным обеспечением предприятия комплексной программой, которая является системой текущих и долгосрочных инвестиций. Основной задачей инвестиций на предприятии является обеспечение его рентабельной производственно-коммерческой деятельности за счет повышения его устойчивого финансового состояния путем улучшения структуры активов, а также стабильности развития мощности предприятия и социального развития

коллектива при самофінансуванні в умовах динамічно розвиваєт зовнішньої середовища, що представляє собою синергетичний ефект від реалізації соціального потенціалу підприємства. Другою задачею інвестицій є стабільне перевищення доходів над витратами шляхом ефективного їх використання, що сприяє безперебійному процесу виробництва і реалізації продукції. Також задачею інвестицій є, як рівновагу сбалансування стану економічних ресурсів, які забезпечують стабільну доходність і нормальні умови для розширеного виробництва в довготривалій перспективі з урахуванням найважливіших зовнішніх і внутрішніх факторів.

3. Маркетингова складова. Кризові явища в підприємстві вимагають застосування ефективних стратегій, методів просування продукції, оскільки важливо не тільки виробити її, але й успішно реалізувати. Особливістю сучасної маркетингової системи є перехід від принципів вільного ринку до зв'язаних умов контрактів і формування альянсів. Інтеграційні процеси визначаються прагненням підприємств посилити контроль за кількістю і якістю виробленої продукції. Задоволенню вимог споживачів сприяє розвиток інформаційних систем, структурні зміни в технології виробництва, а також організаційні зміни в структурі науково-технічної ланки. Інформаційні технології забезпечують безпосередній контакт між учасниками ринкових відносин [4].

4. Інформаційна складова. Швидкі зміни в економіці України ще більше актуалізували роль сучасного інформаційного забезпечення підприємства, ефективності обміну інформацією між керівництвом і працівниками. Інформаційні технології і бази даних сучасних підприємств не можуть забезпечити конкурентну перевагу на довготривалій період. Конкурентні переваги можна отримати, тільки трансформувати інформацію в знання з метою подальшого їх використання для прийняття ефективних управлінських рішень.

5. Стратегічну складову економічного потенціалу підприємства слід розглядати як взаємопов'язану сукупність ресурсів, які знаходяться в його розпорядженні і мають вирішальне значення для досягнення стратегічних цілей, оцінки можливих меж функціонування в майбутньому, виходячи з прогнозованих умов зовнішнього середовища. Сферою його застосування є оцінка перспективних можливостей підприємства щодо зростання ефективності функціонування і зміцнення конкурентоспроможності на ринку.

Таким чином, економічний потенціал у всій сукупності потенціалів стійкого розвитку підприємства грає не менш важливу роль і відображає процес змін, в якому експлуатація ресурсів і напрямки інвестицій узгоджені між собою і зміцнюють поточний і майбутній економічний потенціал підприємства. Крім того, розвиток теорій економічної синергетики і синергетичного менеджменту дає уявлення про найбільш ефективні моделі управління і розвитку систем, в тому числі формується уявлення і про закономірності і можливості функціонування підприємства.

Література:

1. Про інноваційну діяльність [Електронний ресурс]: Закон України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
2. Європейський вибір. Концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002-2016 роки. Посилання Президента України до Верховної Ради України // Урядовий кур'єр. – № 100. – С. 20.
3. Швиданенко Г. О. Сучасна технологія діагностики фінансово-економічної діяльності підприємства : монографія / Г. О. Швиданенко, О. І. Олексик. – К. : Вид-во КНЕУ, 2002. – 144 с.
4. Перерва П. Г. Антикризові інструменти сталого розвитку підприємства: інноваційна, інвестиційна та маркетингова політика [Електронний ресурс] / П. Г. Перерва, А. В. Косенко, В. П. Косенко. – Режим доступу: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/9964>.
5. Дем'янчук М.А. Тетрада потенціалів сталого розвитку підприємства / М.А. Дем'янчук, В.С. Нагорний // Фінансові аспекти розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарювання: сучасний стан та перспективи. Збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції 27-28 травня 2016 року м. Одеса. – Одеса: ФОП Бондаренко М.О., 2016. – С. 164-167.
6. Флек М.Б. Практическая экономика предприятия: синергетический подход: монография / М.Б. Флек, Ю.Б. Слюсарь, Е.А. Угнич, И.В. Богуславский. – Ростов н/Д.: ИУИ АП ДГТУ, 2014. – 208 с.

СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА МОДЕЛЬ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Суслов С.О.

аспірант кафедри економіки та моделювання ринкових відносин
*Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
м. Одеса, Україна*

Нині більшість підприємств мають гостру потребу в інвестиціях на оновленні основних засобів виробництва і розширення його обсягів, впровадження інноваційних технологій, а також в інші капіталомісткі інноваційно-інвестиційні проекти. Перед ними постає завдання пошуку нових форм і методів активізації організаційно-економічного механізму розвитку інноваційно-інвестиційної діяльності та її стратегічного спрямування.

Реструктуризація організаційно-економічного механізму має на меті прискорення модернізації підприємств і переходу на якісно нову модель розвитку. На цій основі забезпечується раціональне використання обмежених економічних ресурсів та ефективне функціонування в умовах глобальної конкуренції, розширення можливостей залучення інвестиційних ресурсів із зовнішніх джерел. Водночас у результаті інноваційних перетворень мають місце зростання невизначеності і ризиків, розширюється варіантність підходів до формування та реструктуризації організаційно-економічного механізму розвитку інноваційно-інвестиційної діяльності, що породжує дискусії серед дослідників цієї тематики. Різні аспекти проблеми інноваційно-інвестиційної діяльності тривалий час є об'єктом уваги широкого кола вітчизняних та зарубіжних дослідників. До найбільш відомих та актуальних наукових розробок у цій сфері можна віднести роботи В. Александрової, О. Амоші, Д. Бессанта,